ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobkyně: S. P., zastoupené JUDr. Lubomírem Pánikem, advokátem se sídlem Ústí nad Labem, Masarykova 43, proti žalovanému: Ministerstvo vnitra, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, pošt. Schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 2. 2004, čj. 24 Az 1729/2003 - 20,

takto:

I. **Kasační stížnost se zamítá.**

II. **Žalovanému se nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.**

Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobkyně jako stěžovatelka domáhá zrušení shora uvedeného usnesení Krajského soudu v Ostravě, kterým byla odmítnuta její žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 10. 7. 2003, čj. OAM-2961/VL-11-06-2003. Tímto rozhodnutím byla stěžovatelce zamítnuta její žádost o azyl jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů. Krajský soud žalobu odmítl podle § 37 odst. 5 písm. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s."), neboť stěžovatelka ve stanovené lhůtě, ani v další poskytnuté lhůtě nereagovala na výzvu soudu a vady žaloby neodstranila.

V kasační stížnosti a jejím doplnění stěžovatelka uplatňuje důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tedy nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu; nesouhlasí se závěry krajského soudu, který uvedl, že výše uvedeným postupem stěžovatelky došlo k naplnění dispozice ustanovení § 37 odst. 5 s. ř. s. a proto žalobu odmítl. S touto skutečností nesouhlasí a namítá, že soud nevzal v úvahu předkládané návrhy, námitky a předcházející řízení. Uvádí, že je ukrajinské národnosti a že poučení, dle usnesení krajského soudu s výzvou k odstranění vad, nerozuměla. Z tohoto důvody vady ani odstranit nemohla. Původní žalobu jí napsal právník, který jí sdělil, že žaloba byla podána řádně a včas, a tak již jen stačí vyčkat na konečné rozhodnutí soudu. Jelikož mateřštinou stěžovatelky je jiný než český jazyk a česky nerozumí, nepřikládala výzvě soudu žádný význam. Dále namítá, že již v průběhu řízení uvedla veškeré rozhodné skutečnosti a v žalobě již jen opakovala, co již bylo jednou zaprotokolováno ve správním spise. Domnívá se, že její žaloba nebyla řádně posouzena a že ji soud už nemusel vyzývat, jelikož na všechny položené otázky dle výzvy by našel odpověď ve správním spisu. Stěžovatelka v žalobě doslova uvedla, že v odůvodnění žaloby odkazuje na žádost o udělení azylu. Dále odkázala na protokol a spisový materiál. Je přesvědčena, že krajský soud nepostupoval správně, když žalobu odmítl s odůvodněním, že neodstranila vytčené vady. Je toho názoru, že jí měl být ustanoven tlumočník, nebo měla být aspoň poučena, že se má v tomto řízení nechat zastoupit osobou, která ovládá český jazyk. To se však nestalo a tak byla zkrácena na svých základních procesních právech, resp. došlo k porušení práva na spravedlivý proces. Vzhledem k uvedenému navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně žádá, aby byl její kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že považuje usnesení krajského soudu i svoje rozhodnutí za vydaná v souladu s právními předpisy a navrhl proto, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl. Rovněž návrh na přiznání odkladného účinku považuje za neopodstatněný.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) - ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany

stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

V souzené věci Nejvyšší správní soud ze správního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 19. 6. 2003. Stěžovatelka uvedla, že její manžel měl dne 18. 10. 2002 dopravní nehodu, při níž poškodil cizí vůz. Policie nebyla přivolána a manžel se dohodl s poškozeným, že mu vůz opraví. Dva měsíce poté je v místě bydliště vyhledali dva muži a požadovali náhradu škody ve výši 3000 USD. Splatili jim asi 1500 USD, ale zbytek částky nebyli schopni na Ukrajině vydělat. Z protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu ze dne 9. 7. 2003 vyplývá, že stěžovatelka spolu s manželem opustila Ukrajinu v roce 2002 a odcestovala do České republiky na základě cestovního dokladu a patnáctidenního víza. Poté pobývala na českém území nelegálně. O azyl požádala poté, co byla zadržena cizineckou policií a obdržela správní vyhoštění z území České republiky za nelegální pobyt. V České republice by chtěla setrvat a vydělat si potřebné peníze na splacení dluhu. Závěrem pohovoru dodala, že ve vlasti neměla problémy se státními orgány. Jiné důvody, pro které opustila Ukrajinu a požádala o udělení azylu, neuvedla.

K dovození závěru, že kasační stížnost není důvodná, Nejvyšší správní soud především vyšel z ustanovení § 37 odst. 5 s. ř. s., podle něhož soud usnesením vyzve podatele k opravě nebo odstranění vad podání a stanoví k tomu lhůtu. Nebude-li podání v této lhůtě doplněno nebo opraveno a v řízení nebude možno pro tento nedostatek pokračovat, soud řízení o takovém podání usnesením odmítne, nestanoví-li zákon jiný procesní důsledek. V důsledku přísné dispoziční zásady v řízení o žalobách proti rozhodnutím správního orgánu musí žaloba obsahovat jak základní náležitosti podání podle § 37 odst. 2 a 3 s. ř. s., tak i náležitosti žaloby vymezené v § 71 odst. 1 písm. a) až f) s. ř. s. Pokud podání trpí takovými vadami, může být tento nedostatek odstraněn v soudem stanovené lhůtě.

Je tak nutno postupovat v souladu s dosud nepublikovaným rozsudkem nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2004, čj. 4 Azs 149/2004 - 52, kde bylo uvedeno :„Žalobní body [§ 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.] musí obsahovat jak právní, tak zpravidla i skutkové důvody, pro které považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí správního orgánu za nezákonné nebo nicotné. Pokud konkrétní skutková tvrzení žaloba postrádala a žalobce vzdor výzvě a poučení soudu nijak nereagoval a vadu neodstranil, postupoval krajský soud v souladu se zákonem, odmítl-li žalobcovo podání z tohoto důvodu.“

Vzhledem k tomu, že krajský soud o tomto poučil stěžovatelku usnesením a vyzval ji k doplnění podání v rozsahu uvedeném ve výroku tohoto usnesení, k tomu stanovil přiměřenou lhůtu a současně ji poučil, že nebude-li výzvě soudu ve stanovené lhůtě vyhověno, soud řízení o tomto podání odmítne (§ 37 odst. 5 s. ř. s.), a stěžovatelka na výzvu krajského soudu nijak nereagovala, krajský soud postupoval v souladu se zákonem, když předmětné podání stěžovatelky odmítl, a to i s ohledem na stížnostní námitku, že usnesení, jímž byla stěžovatelka ze strany soudu vyzvána k doplnění své žaloby, bylo vyhotoveno a doručeno v českém jazyce a tím byl porušen zákon.

Soudní řád správní neupravuje způsob, jakým má soud komunikovat s účastníkem řízení, jehož mateřským jazykem je jiný než český jazyk. Na takové situace je nicméně pamatováno v § 64 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon (s. ř. s.) jinak, použijí se pro řízení ve správním soudnictví přiměřeně ustanovení prvé a třetí části občanského soudního řádu. Podle § 18 odst. 1 o. s. ř., v němž se promítá článek 37 Listiny základních práv a svobod, mají účastníci v občanském soudním řízení rovné postavení, mají právo jednat před soudem ve své mateřštině a soud je povinen zajistit jim stejné možnosti k uplatnění jejich práv. Podle odst. 2 téhož ustanovení o. s. ř. pak účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, soud ustanoví tlumočníka, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo.

Totéž platí, jde-li o ustanovení tlumočníka účastníku, s nímž se nelze dorozumět jinak než znakovou řečí. Z uvedených ustanovení tak plyne, že ne ve všech případech, kdy mateřštinou účastníka řízení je jiný než český jazyk, je dána povinnost soudu ustanovit takovému účastníku tlumočníka. Tato povinnost, v souladu s gramatickým, teleologickým i systematickým výkladem, vzniká soudu pouze tehdy, pokud o to účastník řízení požádá, dále dojde-li k ústnímu jednání, a pak pouze za situace, že účastník řízení by pro jazykovou bariéru nemohl účinně obhajovat svá práva v řízení před soudem, přičemž potřeba tlumočníka musí být zcela zjevná a musí z řízení vyplynout sama, tedy bez toho, aby soud aktivně zjišťoval, zda jsou naplněny podmínky stanovené v § 18 odst. 2 o. s. ř. Ze žádného právního předpisu přitom nelze dovodit povinnost soudu zasílat účastníkovi řízení překlad rozhodnutí v jiném jazyce než v češtině. Pouze rozhodnutí soudu v českém jazyce, jakožto projev svrchovanosti českých státních orgánů nad územím České republiky, je zněním autentickým a pro všechny dotčené subjekty závazným. Shora uvedené ustanovení o. s. ř., stejně jako závazky plynoucí z Listiny základních práv a svobod či mezinárodních smluv, směřují především k situaci, kdy je nařízeno ústní jednání (viz pravidelně se opakující slovní spojení „jednat před soudem“), a účastník, neznalý jednacího jazyka, by byl znevýhodněn v průběhu jednání, neboť by nemohl bezprostředně reagovat na jeho průběh (nemohl by např. odpovídat na jemu kladené otázky ze strany soudu apod.).

V projednávané věci má Nejvyšší správní soud za to, že stěžovatelka nebyla v průběhu řízení nikterak znevýhodněna, neboť - jak vyplývá z obsahu spisu - samotnou žalobu podala v českém jazyce (a nakonec se stejně tak s problémem jazykové bariéry dokázala vypořádat i v případě napadeného rozhodnutí, kterému „porozuměla“ natolik, že – ve smyslu poučení tam obsaženém - proti němu podala kasační stížnost). Za situace, kdy nejvyšší správní soud z předmětného soudního spisu zjistil, že žalobu podala stěžovatelka v českém jazyce, soud dovozuje, že když si stěžovatelka dokázala obstarat v českém jazyce tak složité podání, jakým je žaloba, není důvodu se domnívat, že tak nemohla stěžovatelka učinit i v případě, kdy Krajský soud v Ostravě stěžovatelku vyzval toliko k odstranění vad jí podané žaloby.

Povinnost soudu obstarat překlad všech dalších písemností, které budou stěžovatelce zasílány do mateřského jazyka, za situace, kdy si stěžovatelka dokázala obstarat překlad žaloby do českého jazyka, by dále kladla na soud nepřiměřené nároky a byla tak v zjevném rozporu se zásadou hospodárnosti. Nelze odhlédnout rovněž od skutečnosti, že stěžovatelka o ustanovení tlumočníka pro řízení o žalobě nepožádala a to ani po doručení uvedené výzvy a soud tak nemohl dovozovat, zda a nakolik stěžovatelka českému jazyku nerozumí.

Nejvyšší správní soud neshledal na základě výše uvedeného stížnostní námitky stěžovatelky opodstatněné, neboť dospěl k závěru, že stěžovatelčina procesní práva v daném řízení nedoznala žádné újmy. Krajský soud v Ostravě nepochybil, pokud z důvodu neodstranění nedostatků podání (§ 37 odst. 5 s. ř. s.) žalobu odmítl.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. ledna 2005

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu